

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Kliimaministeriumile

Meie: 23.05.2024 nr 1-5/24/6217

EKO seisukoht Euroopa Liidu 2040 eesmärgi Eesti seisukoha kohta

EKO on seisukohal, et Euroopa Liit peab oma kasvuhoonegaaside (KHG) heidet vähendama vähemalt 90% võrra aastaks 2040, et täita oma Pariisi lepinguga võetud kohustused.

Me nõustume, et kliimakriis on üks inimkonna kõige tõsisemaid ohte sel sajandil, kuid meie hinnangul on Kliimaministeriumi väide, et selline eesmärk on ebarealistlik ja pole saavutatav ilma uute tehnoloogiateta vää. Selgitame seda järgnevalt.

IPCC 6. hindamistsükli raporti [5. peatükis](#) käsitletakse esimest korda nõudluse muutumise võimalikku mõju KHG heitele ning jõutakse järeldusele, et suures osas olemasolevate tehnoloogiate rakendamise ning inimeste käitumis- ja tarbimisharjumuste muutumisega on ainuüksi kolmes sektoris – ehitised, maismaatransport, toit – võimalik vähendada heidet 40-70%. Aktiivsemad liikumisviisid, väiksemad ja ning ressursitõhusamad ehitised ning tervisesoovitustega rohkem kooskõlas olevad vähema loomse toidu osakaaluga toidusedelid on vajalikud muudatused, mis parandavad inimeste tervist ning heaolu ja tuleb teha inimestele lihtsalt kättesaadavaks ning majanduslikult kasulikuks.

[ELi Kliimamuutuste Teadusnõukogu](#) (ESABCC) hindas 1000 erinevat stsenaariumi ja andis soovitusi seada 2040. aasta eesmärgiks heite vähendamine 90–95%. Sealjuures arvestas ESABCC juba seatud eesmärkidega 2030. ja 2050. aastaks ning Pariisi leppega võetud kohustustega. ESABCC hinnangul suudab EL KHG heidet vähendada 88–90% arvestades sealjuures keskkonna, sotsiaalkultuuriliste, geofüüsikaliste ja **tehnoloogiliste** riskidega. Tehnoloogiliste riskide puhul ei mängi rolli süsiniku kinnipüüdmise tehnoloogia olemasolu, vaid seda valdkonda puudutavad eeskätt murekohad taastuvenergiast. Kui taastuvenergiaga seotud takistusi on võimalik leevendada, on võimalik saavutada ka 95% heite vähendamine aastaks 2040. ESABCC toob välja, et võimalikke riske saab täiendavalt vähendada käitumuslike muutustega, mis toetavad jätkusuutlikumat elustiili. Sealjuures toonitab ESABCC, et madalama ambitsiooni seadmine on seotud suuremate riskidega ja viib “lose-lose” olukorrani, sest heite vähendamise saavutatav kasu hüljatakse.

[Ka Strategic Perspectives esmane analüüs](#) toetab -90% eesmärgi seadmist 2040. aastaks. Analüüsis tuuakse välja, et selle eesmärgi täitmine nõuab vaid veidi kiiremat heite vähendamise tempot kui 2030. aasta eesmärk. Sealjuures tuuakse eraldi välja, et ambitsioonikamad eesmärgid on võimalik saavutada energeetikas ilma süsiniku kinnipüüdmise tehnoloogiateta ning tööstuses suurema elektrifitseerimisega. Olulist tähelepanu tuleb pöörata ringmajandusele ja elektrifitseerimisele tervikuna.

ESABCC hinnangut on [ühispöördumises](#) toetanud juba ka 10 Euroopa Liidu liikmesriigi kliimanõukogu, mis koosnevad oma ala asjatundjatest ja teadlastest. Sellest tulenevalt on kahetsusväärne Eesti seisukoht seada olemasolevaid teaduspõhiseid hinnanguid ilma vastavate konkreetsete analüüsideta kahtluse alla. Keerates selja teadusele, teeb Eesti karuteene nii oma inimestele, loodusele, majandusele kui ka pidurdab Euroopa Liidu pingutusi Pariisi leppe täitmiseks.

Nagu on kirjas seisukoha seletuskirjas ning mida kinnitavad uued teadusuuringud, on kliimamuutuse pidurdamine majanduslikult oluliselt kasulik, sest kliimakriisi põhjustatav majanduslik kahju on oluliselt suurem. Oluline on arvestada, et kliimakriis põhjustab kahju inimeste heaolule ja terivusele sh surmi, mida tegelikult rahaliseks kahjuks ümber arvutada ei ole võimalik. Oleme täiesti nõus seletuskirjas toodud seisukohaga, et ambitsioonikas kliimaeesmärk aitab vältida kliimaga seotud ohtude halvimat mõju ja kaitsta inimesi, eelkõige madalama sissetulekuga ja kõige haavatavamaid elanikkonnarühmi nende riskide eest.

Lähtudes parimast saadaolevast teadmisesest on meie hinnangul hädavajalik KHG heite võimalikult kiire vähendamine kooskõlas Pariisi lepingu eesmärkide ning põhimõtetega sh arenenud riikide kohustus oma heitmeid kiiremini vähendada. Selle eesmärgi täitmiseks ei saa me piirduda vaid olemasolevate tehnoloogiate ja "*business-as-usual*" lahendustega ning loota võimalikele tuleviktehnoloogiatele, vaid peame otsima ning leidma kõiki lahendusi, mis võimaldavad eesmärgi saavutada, sest läbikukkumise hind on liiga kõrge.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Maia-Liisa Anton

Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator, EKO kliimatöörühma nimel